

Joxepa Aranberri Arostegi

*Elgoibar,
Gipuzkoa
(1911-2005)*

Aurkibidea

Biografia

Maalan jaio zen 1911n. Ama Elgoibarko Gurutzetakoa zen eta aita Azkoitia partekoa, Ugarixa baserrikoa. 7 anai-arrebatatik bosgarrena zen bera. 11 urterekin etxeko tabernan hasi zen lanean eta 28 urterekin ezkondu arte ibili zen bertan. Ezkondu ostean etxe berria egin zuten eta han ere taberna jarri zuten azpian. Senarra gazterik hil zitzaion. Ondorioz, alargun eta bi ume txikirekin, berak bakarrik atera behar izan zuen taberna aurrera.

Zintak

EGB-025

- **Proiektua:** Elgoibarko euskara
- **Elkarrizketatzailea(k):** Lodoso, Ainhoa
- **Data:** 1999-05-04
- **Iraupena:** 99 min
- **Euskarria:** Mini Disc
- **Kodifikatzailea:** Agirrebeña, Aintzane

Pasarteak

1. Umetan Maalan jolasean

- **Erref:** EGB-025/002
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:01:05. **Bukatu:** 00:02:45
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Joxepa Aranberri Arostegi 1911ko martxoaren 17an jaio zen Maalan. Ama Elgoibarko Kurutzetakoa eta aita Azkoiti partekoa, Ugarixa baserrikoa. 7 anai-arrebatatik bosgarrena zen bera. Umetan Maalan bertan jolasten zuten. Pixka bat nagusitutakoan Kamiñerokora joaten ziren dantzara.

2. Azkoitia partean dantza-lotua debekatuta

- **Erref:** EGB-025/003
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:02:45. **Bukatu:** 00:04:05
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra

Laburpena:

<p>Pixka bat nagusitutakoan Kamiñerokora joaten ziren dantzara. San Isidro hurrengo jaian Azkoitia partera joaten ziren jaietara, baina, Elgoibarren ez bezala, han debekatuta zegoen dantza lotuan egitea eta Guardia zibilak egoten ziren zaintzen.</p>

3. 11 urterekin tabernara lanera

- **Erref:** EGB-025/004
- **Iraupena:** 0:02:03. **Hasi:** 00:04:05. **Bukatu:** 00:06:08
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa
- Lanbideak » Neskameak
- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

Joxepa 11 urterekin hasi zen lanean tabernan. Oraiko zuen izena tabernak eta hiru pisuko eraikina zen. Lehen ez zegoen hainbeste taberna eta gazte-jende asko egoten zen eurenean. Mutil-kuadrillak egoten ziren mahaletan, maalatarrak eta plazatarrak. Denboraldi batez ume-zain ere ibili zen.

4. Senarra Caracasen lanean

- **Erref:** EGB-025/005
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:06:08. **Bukatu:** 00:07:48
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Senarrarekin bi ume izan zituen. Etxe zaharra erosi eta berria egin zuten hura botata. Igeltseroa zen senarra, eta Caracasera (Venezuela) joan zen han lana zegoela eta. Bera ere joatekotan egon zen, baina azkenean senarrari esan zion etortzeko. Gazterik hil zitzaion senarra, 42 urterekin.

5. Ezkonbidaiko anekdota eta gertakizunak

- **Erref:** EGB-025/007
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:09:13. **Bukatu:** 00:10:41
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

1941ean ezkondu ziren eta eztei-bidaian lehenbizi Donostian, gero Gasteizen eta gero Logroñon ibili ziren. Haizete handiak izan ziren garai hartan eta Elgoibarren trena irauli zuen haizeak. Gasteiztik Logroñora zihoazela gertakizun horren berri eman zien gizonezko batek eta beldurtuta etxera itzuli ziren. Etxera taxian bueltatu ziren eta Maalara iristean Guardia Zibilek taxistari multa jarri zioten.

6. Goserik ez zuten pasatu

- **Erref:** EGB-025/008
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:10:41. **Bukatu:** 00:12:26
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera
- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

1941an gose eta haize urtea izan zen. Estraperloa. Beraiek taberna zeukaten eta neska batzuek ekartzen zieten kafea eta azukrea Bilbo aldetik. Goserik ez zuten pasatu; soldaduek janaria izaten zuten eta haiek ematen zieten eurei.

7. Gerra denboran egindako nobioa

- **Erref:** EGB-025/009
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:12:26. **Bukatu:** 00:14:16
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

7 hilabetez egon ziren soldaduak Elgoibarren gerra denboran. Errekete nafarrak egoten ziren inguruan, eta berak nobioa topatu zuen. Gerrak aurrera egin ahala, alde egin zuten eta hortxe bukatu zen harremana. Ezkondu eta gero, haren gutun bat jaso zuen eta ikustera ere etorri zitzaion.

8. Tabernako bizimodu gogorra; gertakizunak

- **Erref:** EGB-025/012
- **Iraupena:** 0:02:42. **Hasi:** 00:17:56. **Bukatu:** 00:20:38
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna

Laburpena:

Alarguna izanda, eta ume txikiekin, taberna eramatea tristea zen, lan asko egin eta gauza asko jasan behar izaten zituelako. Tabernan gertatutako anekdota. Elgoibar herri txikia zen orduan eta denek ezagutzen zuten elkar. Inguruan ezaguna zen bera; eta, ezezagunen bat baldin bazegoen, zaindu egiten zuten bakarrik gera ez zedin.

9. Baserrian jaio eta ezkondu ostean kalera

- **Erref:** EGB-025/014
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:24:44. **Bukatu:** 00:26:19
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Agustina Arrizabalaga 1912an Idotorbe (San Pedro) auzoko Urkieta (Urkitta) baserrian jaio zen eta bertan bizi izan zen ezkondu arte. 24 urterekin ezkondu eta kalera joan zen bizitzera.

10. Lehengo bizimodu gogorra; ibaian arropak garbitzen

- **Erref:** EGB-025/015
- **Iraupena:** 0:03:43. **Hasi:** 00:26:19. **Bukatu:** 00:30:02
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Lehengo bizimodua gogorra zen, lana gogor egiten zelako. Agustinak zorua nola garbitzen zuten kontatzen du. Argizaria ematen zitzaion eta ispiluaren antzeko distira atera arte garbitzen zuten. Arropak garbitzera errekarara joaten ziren otzarakada arropa hartuta, berandura arte urik ez zen egon etxeetan eta. "Arenaketia": lur-zorua harearekin garbitzen zen.

11. Pobrezia konformidadearekin bizi zuten

- **Erref:** EGB-025/017
- **Iraupena:** 0:03:40. **Hasi:** 00:30:42. **Bukatu:** 00:34:22
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

<p>Lehengo bizimodua ezberdina zen. Ez zegoen gaur adinako inbidiarik eta lasai bizi ziren. Etxeetako ateak zabalik egoten ziren eta auzokoak beheko suaren ondoan biltzen ziren. Denak antzera zeuden ekonomikoki eta konformidade handiagoa zegoen. Lehengo pobrezia. Arrosario kalean mahaia kanpora atera eta jokoan aritzen ziren. Medikua gaixoa bisitatzen zetoarrenan ohe-gaineko zuria jarri behar izaten zen, eta eduki ezean auzokoari eskatzen zitzaion. Esne-litroa lau txakur handian saldu ezinda ibiltzen ziren gerra aurreko urteetan.</p>

12. Oilo eta arrautzak saldu beste zerbait erosteko

- **Erref:** EGB-025/018
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 00:34:22. **Bukatu:** 00:35:25
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

Baserrian oilorik ez zen jaten; kalera eramaten ziren oilo eta arrautzak saltzera etxerako dirua ateratzeko. Diru harekin etxerako behar zena erosten zen.

13. Agustina sastrearekin ezkondu zen

- **Erref:** EGB-025/019
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:35:25. **Bukatu:** 00:36:35
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Lanbideak » Sastreak, jostunak

Laburpena:

Agustina 24 urtera, ezkondu arte, bizi izan zen baserrian eta gero kalera ezkondu zen. Senarra sastre zen eta hango lanak ikasi behar izan zituen

gero. Senarrak lehendik bazuen seme bat eta gero beste lau mutil izan zituzten. Etxean ez zuten labadorarik, plantxa bakarrik.

14. Maalatarrak eta plazatarrak; inauterietako anekdota

- **Erref:** EGB-025/021
- **Iraupena:** 0:02:19. **Hasi:** 00:38:00. **Bukatu:** 00:40:19
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Aisia » Jai-giroa » Inauteriak

Laburpena:

<p>Maalatarrak eta plazatarrak pikeak izaten zituzten eta borrokan ere egiten zuten batzuetan. Inauterietan aurpegiak estalita ibiltzen ziren. Mutil altu batek dantza eskatu zion Agustinari eta hankak apurtuta amaitu zuen. Hurrengo egunean jakin zuen nor zen berarekin dantza egin zuena.</p>

15. Egurrezko komuna

- **Erref:** EGB-025/022
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:40:19. **Bukatu:** 00:41:34
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

Lehen jende pobrea, baina sanoagoa zegoen. Euren etxe inguruan egurrezko komuna zegoen, zuloa besterik ez zuena, eta batzuk behetik begiratzera joaten ziren.

16. Fruta lapurtzen

- **Erref:** EGB-025/023
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:41:34. **Bukatu:** 00:42:39
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak

Laburpena:

Joxepa Errotaberrira joaten zen askotan, eta denetariko frutak egoten ziren bertan. Agustina alboko baserrian fruta lapurtzen ibilia da.

17. Ezagun baten inguruko anekdotak

- **Erref:** EGB-025/025
- **Iraupena:** 0:01:12. **Hasi:** 00:43:49. **Bukatu:** 00:45:01
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Ezagun baten inguruko kontuak. Dirua aldatzera beti euren tabernara joaten zen. Txakur txiki bat zuen "Maria perlita" deitzen ziona. Honen inguruko kontuak.

18. Karmelitoren inguruko anekdotak

- **Erref:** EGB-025/027
- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 00:46:16. **Bukatu:** 00:48:36
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Karmelitoren inguruko anekdotak. Behin, bainatu eta arropak erdi jantzita zituela joan zen jostundegira, neskak zeuden lekura. Bere urtebetetzean pastelak ekarri zitueneko kontuak. Batzuetan, enkarguren bat egitera bidali eta dirua gastatuta itzultzen zen.

19. Katgoria desberdinetako hiletak

- **Erref:** EGB-025/029
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 00:49:36. **Bukatu:** 00:50:52
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak

Laburpena:

<p>Lehen katgoria desberdinetako hiletak egoten ziren diruaren arabera. Elizetan aldare bat baino gehiago egoten zen eta abade bat baino gehiago egoten ziren aldare bakoitzean meza ematen.</p>

20. Euskara ez dela galduko uste dute

- **Erref:** EGB-025/034
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 01:05:39. **Bukatu:** 01:06:39
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Euskara » Euskararekiko sentimendua

Laburpena:

Gaztelania errazagoa izango dela uste dute. Euskara ez dela galduko sinisten du Agustinak.

21. Mitinean entzundakoa bete egin zen

- **Erref:** EGB-025/037
- **Iraupena:** 0:01:57. **Hasi:** 01:13:15. **Bukatu:** 01:15:12
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak
- Politika » Gerra aurrea » 1931-1936: II. Errepublika

Laburpena:

Bi urtez egon ziren gerra hasteko zegoela mitinak ematen ziren. Berak 22 urte inguru zituela Bergarako nazionalista batek eman zuen mitina. Kanpokoak etorriko zirela eta haiei ez zitzaizela sartzen utzi behar esaten omen zuen. Gerra-ostean halaxe izan zen: kanpotarrak hasi ziren etortzen euren maletatxoekin.

22. Gerra garaian, soldaduak izan zituzten etxean

- **Erref:** EGB-025/040
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 01:19:12. **Bukatu:** 01:20:38
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Politika » Jarrera politikoak » Erreketeak

Laburpena:

7 hilabetez egon zen frontea Elgoibarren; Agustinaren baserri inguruan, gainera. Gerraren amaiera aldera, beltzak ere etorri omen ziren eta beldurrez egoten ziren. Behin sukalderaino sartu zitzaizkien zaldi eta guzti. Erreketeak etortzen zitzaizkien etxera eta gauzarik onenak utzi behar izaten zizkieten.

23. Gerra garaiko bizipenak; soldaduak etxean; tiro-hotsak

- **Erref:** EGB-025/041
- **Iraupena:** 0:03:16. **Hasi:** 01:20:38. **Bukatu:** 01:23:54
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Gerra denborako bizipenak. Frontea San Pedron egon zen zazpi hilabetez. Soldaduak hotzak egoten ziren neguan. Irunaberri ostatu edo taberna modura ipini artean, baserrira etortzen zitzaizkien soldaduak eta haiei jatekoa eman behar izaten zieten. Etxetik bi aldeetako tiro-hotsak entzuten zituzten. Familiak baserrietan elkartzen ziren beldurrez.

24. San Migel egunean, frontea aurrera

- **Erref:** EGB-025/042
- **Iraupena:** 0:01:54. **Hasi:** 01:23:54. **Bukatu:** 01:25:48
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Soldaduek San Migel guztiz hartuta zeukaten. San Migel eguna zetorrenean, Agustinaren aitak iragarri zuen fronteak aurrera egingo zuela egun horretan, San Migel bera ere gerlaria zela eta. Eta halaxe izan zen. Soldadu multzo handiak ikusi zituzten Kalamua mendian gora. Arraitza baserria sutan ikusi zuten.

25. Soldaduek Elgoibar guztia hartuta

- **Erref:** EGB-025/043
- **Iraupena:** 0:02:45. **Hasi:** 01:25:48. **Bukatu:** 01:28:33
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Soldaduek Elgoibar guztia hartuta izan zuten eta ez zieten uzten hara edo hona pasatzen. Bere senarrari utzi zioten kaletik baserrira pasatzen. Eibarko jendeak Bilbo aldera ihes egin zuen, baina eurak etxean geratu ziren.

26. Gerra garaian hildako ezagunak

- **Erref:** EGB-025/044
- **Iraupena:** 0:02:24. **Hasi:** 01:28:33. **Bukatu:** 01:30:57
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Inguruetan ezagun asko hil zituzten nazionalistak izateagatik: don Zelestino apaiza, Angel "Mutriku" igeltseroa... Alberto Epelde gerraostean atxilotu egin zuten; baina, ozta-ozta, libre utzi zuten.

27. Elgoibar gerra-ostean erdaldunduta

- **Erref:** EGB-025/045
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 01:30:57. **Bukatu:** 01:32:17
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak
- Euskara » Euskararen egoera
- Euskara » Euskararekiko sentimendua

Laburpena:

Gerra-ostean askok ez zekiten gaztelaniaz, baina konturatu ziren gaztelaniaz jakitea garrantzitsua zela eta seme-alabek gaztelania ikas zezaten ahalegindu ziren. Horren ondorioz, kasu askotan guraso euskaldunak eta seme-alaba euskaraz ia ez zekitenak gelditu ziren.

28. Gaztelania ikastera Burgos edo Arabara

- **Erref:** EGB-025/047
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 01:33:39. **Bukatu:** 01:35:24
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Lehengusina batek esaten zion Agustinari elgoibartarrak harroak zirela, gaztelaniaz hitz egiten zutelako, "dotoreagoa" zela eta. Jendea Burgosera edo Arabara bidaltzen zen gaztelania ikastera, gaztelania jakitea inportantea zelako.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-11-24

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com